

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра підприємництва і маркетингу

ЗАТВЕРДЖЕНО
науково-методичною комісією
факультету економіки та управління
ВНУ імені Лесі Українки
Протокол № 7 від 11.01.2022 р.

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА
підготовки магістра
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Економіка довкілля і природних ресурсів

Луцьк – 2022

Силабус навчальної дисципліни ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА
підготовки магістра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності
051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Економіка довкілля і
природних ресурсів.

Розробник: Сак Т.В., доцент кафедри підприємництва і маркетингу, кандидат
економічних наук, доцент

Силабус погоджено:

гарант ОПП

Економіка довкілля і природних ресурсів

Олена ПАВЛОВА

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
підприємництва і маркетингу
протокол № 7 від 28 грудня 2021 р.

Завідувач кафедри:

Костянтин ПАВЛОВ

І. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка Економіка довкілля і природних ресурсів Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів ECTS 120/4		Рік навчання 1
		Семестр 2
		Лекції 20 годин / 10 годин
		Практичні (семінарські) 20год. / 12 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 72 год. / 84 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 8 год. / 14 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		Українська

ІІ. Інформація про викладача (-ів)

Сак Тетяна Василівна, к.е.н., доцент кафедри підприємництва і маркетингу,
моб. 0501994909, Sak.Tatiana@vnu.edu.ua, G412

Дні занять розміщено на <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

ІІІ. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Дисципліна «Еколого-економічна безпека» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін і спрямована на вивчення сучасних загроз еколого-економічній безпеці; особливостей організації комплексної системи забезпечення еколого-економічної безпеки держави, регіонів, підприємств для попередження ризиків та втрат.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою дисципліни «Еколого-економічна безпека» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо забезпечення системи еколого-економічної безпеки, розвитку професійних компетенцій економічного протистояння загрозам та управління наслідками їх впливу.

Завдання курсу: досконале опанування майбутніми фахівцями науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері забезпечення еколого-економічної безпеки, формування в слухачів навичок по своєчасному визначенню кризових ситуацій у діяльності підприємства для запобігання можливого збитку внаслідок неефективного використання корпоративних ресурсів.

3. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог

Загальні компетенції

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетенції

СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Програмні результати навчання

ПРН 1.Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

IV. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Схема курсу денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади екологічної безпеки						
1. Екологічна безпека як складова національної безпеки	11	2	2	7	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
2. Методологічні засади дослідження екологічної безпеки	11	2	2	7	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
3. Оцінка сучасного стану та механізми забезпечення екологічної безпеки екосистем України	14	2	2	8	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
Разом за модулем 1	36	6	6	22	2	Максимальна оцінка 12 балів

1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 2. Теоретико-методичні основи економічної безпеки						
4. Економічна безпека як складова національної безпеки держави	14	2	2	8	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
5. Система економічної безпеки підприємства	13	2	2	7	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
6. Негативні чинники та система показників економічної безпеки підприємства	11	2	2	7	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
7. Організація управління системою економічної безпеки підприємства	13	2	2	7	2	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
8. Формування стратегії економічної безпеки підприємства як складової його загальної стратегії розвитку	11	2	2	7	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали
9. Антикризове регулювання та управління в системі економічної безпеки підприємства	11	2	2	7	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали.
10. Міжнародні стандарти забезпечення соціально-економічної безпеки	11	2	2	7	-	усне опитування, ситуаційні завдання. Максимальна оцінка 4 бали.
Разом за модулем 2	84	14	14	50	6	Максимальна оцінка 28 бали
Види підсумкових робіт:						Бал
Модульні контрольні роботи						max 60 балів
Всього годин / Балів	120	20	20	72	8	max 100 балів

Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

До завдань самостійної роботи, які запропоновані студентам, віднесено:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.

4. Підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.
5. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

V. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Відвідування занять є обов'язковим компонентом вивчення навчальної дисципліни. Про відсутність з поважних студенти зобов'язані доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом та викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Студентам варто пройти безкоштовний курс академічної доброчесності в університеті <https://vumonline.ua/course/academic-integrity-at-the-university/>

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Підсумковий контроль

Екзамен відбувається у формі відповіді на теоретичні питання та тестових завдань згідно розкладу. Запитання складено відповідно до програми курсу. Білет містить 2 теоретичних питання, які оцінюються у 20 балів кожне та 20 тестових запитань з однією правильною відповіддю (кожне запитання оцінюється в 1 бал). Максимальна оцінка 60 балів.

Перелік питань на екзамен

1. Екологічна безпека, як складова національної безпеки України
2. Основні категорії екологічної безпеки.
3. Екологічна небезпека – основна категорія екологічної безпеки.
4. Принципи екологічної безпеки.
5. Критерії екологічної безпеки.
6. Рівні екологічної безпеки.
7. Територіальний розподіл екологічної безпеки в Україні.
8. Екологічні ризики та їх оцінка.
9. Стандартизація та нормування у сфері забезпечення екологічної безпеки
10. Вимоги екологічної безпеки щодо планування та забудови територій
11. Вимоги екологічної безпеки щодо продуктів харчування та продукції сільськогосподарського виробництва
12. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій
13. Особливості системи попередження надзвичайних ситуацій.

14. Суть і цілі економічної безпеки держави
15. Складові економічної безпеки держави
16. Індикатори економічної безпеки держави
17. Концепція національної безпеки України
18. Національні інтереси та загрози економічній безпеці України.
19. Основні поняття у сфері системи економічної безпеки держави.
20. Суб'єкти забезпечення національної безпеки держави
21. Загальнодержавне забезпечення економічної безпеки
22. Недержавні суб'єкти забезпечення економічної безпеки держави.
23. Поняття еколого-економічної безпеки підприємства
24. Поняття складових еколого-економічної безпеки підприємства, їх характеристика
25. Принципи забезпечення еколого-економічної безпеки підприємства
26. Сутність, мета та завдання системи управління еколого-економічною безпекою підприємства
27. Порядок формування системи еколого-економічної безпеки
28. Основні елементи системи управління еколого-економічною безпекою підприємства
29. Концепція еколого-економічної безпеки підприємства
30. Негативні чинники впливу на стан складових еколого-економічної безпеки підприємства та їх характеристика
31. Загрози та чинники впливу на еколого-економічну безпеку підприємства
32. Сутність та значення діагностики в управлінні еколого-економічною безпекою бізнесу
33. Методика діагностики еколого-економічної безпеки підприємства
34. Система показників еколого-економічної безпеки підприємства
35. Основи організації управління еколого-економічною безпекою підприємства
36. Принципи організації управління еколого-економічною безпекою підприємства
37. Структура служби фінансово-економічної безпеки підприємства
38. Функції відділу (служби) фінансово-економічної безпеки підприємства
39. Сутність стратегії еколого-економічної безпеки підприємства
40. Послідовність формування стратегії еколого-економічної безпеки підприємства
41. Стратегічний аналіз еколого-економічної безпеки підприємства
42. Види стратегій еколого-економічної безпеки підприємства
43. Сутність та принципи антикризового управління підприємством
44. Організація антикризового управління на підприємстві
45. Реструктуризація підприємства: сутність, види та форми
46. Сутність та порядок проведення санації підприємства
47. Банкрутство та ліквідація підприємства
48. Діагностика банкрутства підприємства
49. Кадрова безпека підприємства
50. Методи забезпечення кадрової безпеки підприємства
51. Забезпечення надійності персоналу підприємства
52. Лояльність персоналу та сучасні технології її забезпечення
53. Поняття "корпоративний конфлікт"
54. Види корпоративних конфліктів
55. Поняття «рейдерство» та його види
56. Організація системи захисту підприємства від рейдерських захоплень
57. Сутність інтегрованої системи менеджменту забезпечення безпеки підприємства
58. Система управління безпекою праці на базі стандартів OHSAS 18000
59. Ризик менеджмент за вимогами міжнародного стандарту ISO/IES 27001
60. Міжнародні стандарти системи екологічного менеджменту ISO 14000

VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Економічна безпека : підруч. для студентів ВНЗ. [О. Б. Жихор та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. І. Барановського ; Ун-т банк. справи Нац. банку України. Київ : УБС НБУ, 2015. 467 с.
2. Мойсеєнко І. П., Марченко О. М. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства : навч. посіб. Львів : ЛДУВС, 2011. 380 с.
3. Подольчак Н. Ю., Карковська В. Я. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки : навч. посіб. Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. 267 с.
4. Сак Т.В. Еколого-економічна безпека бізнесу (тренінг-курс): курс лекцій. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 87 с.
5. Сак Т. В. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки : курс лекцій. Ч. 1. Луцьк : СЛУ ім. Лесі Українки, 2015. 146 с.
6. Сак Т. В. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки : методичні вказівки до практичних робіт. Луцьк : СЛУ ім. Лесі Українки, 2016. 86 с.
7. Сак Т. В. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки : курс лекцій. Ч. 2. Луцьк : СЛУ ім. Лесі Українки, 2016. 140 с.
8. Концептуальні основи соціоекологоекономічної безпеки: колективна монографія / Л. М. Черчик, Н. В. Коленда, Н. М. Матвійчук та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. М. Черчик. Луцьк : Терен, 2018. 496 с.
9. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навч. посіб. ДВНЗ "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України", Каф. фінансів ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Фролова ; [уклад.: С. М. Фролов та ін.]. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2015. 331 с.
10. Драган О. І. Соціально-економічна безпека : конспект лекцій. Київ : НУХТ, 2013. 114 с.
11. Посилкіна О. В., Братішко Ю. С. Соціально-економічна безпека : конспект лекцій. Харків : НФаУ. 2019. 143 с.
12. Сергєєва Л. Н. Книщенко Т. М., Лобань О. В. Соціально-економічна безпека : навчальний посібник. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2011. 107 с.
13. Швиданенко Г. О. Соціально-економічна безпека : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2011. 511 с

Додаткова література

1. Живко З. Б. Економічна безпека підприємства: сутність, механізм забезпечення та управління: монографія. Львів : Ліга-Прес, 2012. 256 с.
2. Сак Т. В. Діагностування рівня економічної безпеки підприємства в умовах обмеженості інформації. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 404–408. URL : <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/85.pdf>
3. Сак Т.В. Оцінка безпечності функціонування бізнесу в Україні. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки* : журнал / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. № 2(14). С. 34–41. (<https://echas.eenu.edu.ua/index.php/echas/article/view/317/268>)
4. Сак Т. В. Підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 4(09). С. 114–117. URL : http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/9_2017/23.pdf
5. Сак Т. В., Ющишина Л. О. Механізм антикризового управління в умовах забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки* : журнал / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. № 2. С. 66–74 (<https://echas.eenu.edu.ua/index.php/echas/article/view/450/377>)

Інтернет-ресурси

1. Кейси. Краща практика. URL: <http://www.management.com.ua/cases/>
2. Офіс протидії рейдерству (на правах департаменту). URL: <https://minjust.gov.ua/m/ofis-protidii-reyderstvu-na-pravah-departamentu>
3. Офіційний сайт громадського об'єднання «Антирейдер». URL: <http://anti-raider.org/>
4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Офіційний сайт СБУ. URL: <https://ssu.gov.ua/>
7. Бізнес-кейси. URL: <http://www.mbastrategy.ua/content/blogcategory/74/232/lang.Rus/>